

Геннадій Сентюшкін,
студент 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **В. О. Мирошниченко**
к. пед. н. доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Актуальність цієї теми зумовлюється тим, що Японія являє собою приклад органічного поєднання романо-германського права, англо-американського права, традицій, та релігійних систем, що в процесі історичного розвитку і стало називатися «Японська правова система».

У дослідження цієї теми вагомий внесок зробили вітчизняні юристи – Н.М.Оніщенко, О.В.Зайчук, М.Г.Хаустова.

Метою цього дослідження є: провести аналіз правової системи Японії, виділити особливості цієї системи, зробити аналіз окремих галузей права та судової системи.

Методами дослідження є: вибірковий метод, аналіз документів та метод угруповання.

Перед тим як почати дослідження окремих галузей Японського права, необхідно провести аналіз джерел Японського права. Основними джерелами сучасного Японського права є: нормативно-правові акти. Конституція є найголовнішим нормативно-правовим актом Японії, оскільки вміщує в себе основні принципи діяльності та устрою держави, а також права та обов'язки громадян. Ніякі інші закони і нормативно-правові акти не повинні і не можуть суперечити Конституції. Наступним джерелом є міжнародні договори і встановлені норми міжнародного права. Також в Японії джерелом права вважається звичаї.

Тому як Японія змішує в себе особливості романо-германської правової системи, то всі закони щодо певних суспільних відносин зібрані в кодекси, тобто є систематизованими.

Цивільне право. В Японії діє цивільний кодекс 1898 року (зі значними змінами), він був створений на основі німецької моделі. Він складається з загальної частини й чотирьох розділів, присвячених речовому, зобов'язальному, сімейному й спадковому праву. Цивільний процесуальний кодекс був створений в 1926 році, на зразок австрійської моделі законодавства і спрямований на посилення ролі суду в ході розгляду справ [1].

Трудове право. В Японії за правовідносини регулюються низкою нормативно-правових актів, таких як: Закон про трудові кодифікації 1946р.; Закон про умови праці 1947 р.; Закон про трудові стандарти 1947р. Закон про профспілки 1949 р.

Торгове право. Торговий кодекс Японії складається з чотирьох розділів, у яких детально врегульовані такі питання: загальна частина, торгові компанії, торгові угоди, морська торгівля. До нього також вносились зміни, наприклад: закони про ліцензії, про торгові знаки і про авторське право 1898р., закони про обіг цінних паперів 1948 р., про відновлення компаній 1952 р.

Екологічне право. В Японії також ці правовідносини регулюються

певними законами, такими як: про відшкодування шкоди, заподіяної відпрацьованими мастилами 1975р., про вібрацію 1976р.

Кримінальне право Японії. Кримінальний кодекс Японії діє з 1907 року, він зазнав значну кількість правок, наприклад скасування деяких статей, які були застарілими. Додатком до нього також є два закони : про малозначні діяння, та про неповнолітніх, норми яких біль повно розширюють цей кодекс. В кримінальному кодексі немає розподілу злочинів за певним ступенем тяжкості. Також особливістю кримінального права Японії є наявність такого виду покарання ,як страта, вона призначається лише у виключних випадках і становить не більше 2-3 страчених на рік.

Кримінально-процесуальний кодекс Японії діє з 1922 року , який був створений за зразком німецького кримінального кодексу. У діючій судовій процедурі переплітаються елементи минулого, пов'язані насамперед із "процесом інквізиційним", в якому вирішальна роль належить визнання обвинуваченого, і елементи, запозичені з англо-американської системи судочинства, де всіляко підкреслюється змагальний характер судового процесу і зовні неупереджена позиція судді. Також має місце застосування ,так званого «перехресного допиту», який був запозичений за англо-американського права [3].

Правова система. Ієрархія судових органів у Японії має чотириступеневу структуру: Верховний суд, вісім Вищих апеляційних судів, 50 місцевих судів (у кожній префектурі по одному і чотири місцевих суди на острові Хоккайдо), 50 сімейних судів і приблизно 450 первинних судів (місцеві й сімейні суди мають однаковий статус). Створення спеціальних судів Конституцією заборонено (ст. 76). Правовою основою судоустрою в Японії є Конституція і Закон про суди 1947 р.

Основною функцією Верховного суду є конституційний контроль, а крім того, він виступає судом останньої інстанції при розгляді будь-яких справ. Він розглядає у другій інстанції справи про злочини проти держави, і в третій – інші кримінальні та цивільні справи

Вищі суди (всього 8, мають 6 відділень) є судами першої інстанції у справах про державну зраду та інші злочини проти держави, а також апеляційною інстанцією з цивільних та кримінальних справ, які розглядаються в судах нижчої інстанції

Окружні суди (всього 50, мають 242 відділення) розглядають основну масу цивільних та кримінальних справ, а також є апеляційною інстанцією у рішеннях, які виносяться дисциплінарними судами.

Суди по сімейних справах мають таку ж структуру, як і окружні суди, і діють при окружних судах і в їх відділеннях. Вони виконують примирливу функцію і виносять рішення у справах, пов'язаних із сімейним правом, розглядають деякі кримінальні злочини, які скоїли неповнолітні (до 20 років).

Дисциплінарні суди (всього 575) розглядають незначні цивільні справи з ціною позову не більше 900 тис. ієн і деякі кримінальні справи. Вони розглядаються одним суддею, котрий не обов'язково повинен мати юридичну освіту [2].

Висновки. Правова система Японії є унікальним поєднанням романо-германської правової системи та англо-американської правової

системи, релігії та звичаїв. На прикладі цієї держави ми можемо побачити як гармонійно можуть переплітатися деякі принципи кардинально різних правових систем. Результатом цього поєднання можна назвати високий ступінь урегульованості суспільних відносин та стабільна основа для підтримання чинного правопорядку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вагацума С., Ариидзуми Т. Гражданское право Японии Москва.: Прогресс, 1983; кн. 1, 351 с.
2. Конституции зарубежных государств / авт.-сост.: В. И. Тихиня, В. П. Серебренников. – Минск : Право и экономика, 2007. – 471 с.
3. Солодовнік І. Л. Кримінальний кодекс Японії 1880 року / І. Л. Солодовнік // Вісник університету внутрішніх справ. – 1999. – Вип. 5.- С. 123-129. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_1999_5_20.

Геннадій Сентюшкін,
студент 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **К.Б. Дудорова,**
к. ю. н., доцент (БДПУ)

КОМП'ЮТЕРНА ПРОГРАМА ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Актуальність дослідження. Право інтелектуальної власності є невід'ємною складовою права двадцять першого століття. В наш час все більше людей стикається з такими явищами, як незаконне розповсюдження та використання комп'ютерних програм. Право інтелектуальної власності захищається вітчизняним законодавством, але воно потребує вдосконалення, особливо у зв'язку із прагненням України вступити до ЄС.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вивченням цієї теми займалися М.В. Селіванов, Н. В. Філик, О.С. Яворська та ін.

Мета дослідження полягає в загальному огляді та аналізі комп'ютерної програми як об'єкту права інтелектуальної власності.

Методи дослідження. У роботі були використані такі методи: діалектичний, формально-юридичний, узагальнення, тощо.

Сутність дослідження. Конституція України у статті 41 проголошує: «Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності...». Законодавче регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям, використанням та захистом прав на комп'ютерні програми здійснюється, насамперед, Цивільним кодексом України (далі – ЦК), Законом України «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 р. (далі – Закон), Законом України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 23 березня 2000 р.

Джерелами авторського права є міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України. Окремий розділ із зобов'язаннями реформування сфери охорони прав на інтелектуальну власність міститься в